



Otwarcie wystawy indywidualnej Stanisława Raczyńskiego (2) w salonie Instytutu Krzewienia Sztuki w Poznaniu, siedzą m.in. konsul czechosłowacki w Poznaniu Jaromír Doležal (1), Karol Maszkowski (3), stoi Jan Jerzy Wroniecki (4), 1933, ze zb. NAC

i Leona Wyczółkowskiego²³⁴ i wystawa grafiki użytkowej Łucji i Józefa Oźminów oraz Tadeusza Lipskiego²³⁵, a także prezentacje indywidualne artystów młodego pokolenia, jak Stanisław Raczyński – laureat Polskiej Akademii Umiejętności²³⁶, Marian Ziółkowski²³⁷, Józef Krzyżański²³⁸ i Zofia Małachowska-Gerżabek²³⁹. Dzięki kontaktom artystycznym Tadeusza (Piotra) Potworowskiego, zamieszkałego wówczas w Rudkach koło Szamotuł, zaprezentowane zostały również gwasze Zygmunta Waliszewskiego, jednego z wybitniejszych członków grupy kapistów²⁴⁰.

Równie bogaty był rok następny. Na samym początku 1934 r. kierownikiem artystycznym salonu został Leon Dołżycki²⁴¹. Już w lutym 1934 r., podczas otwarcia kolejnej wystawy zbiorowej, wygłosił on słowo wstępne. Na początku w krótkich słowach scharakteryzował współczesny stan sztuki polskiej oraz współczesne poglądy na temat malarstwa narodowego. Następnie przedstawił plany Instytutu na przyszłość i propozycję utworzenia Towarzystwa Przyjaciół Instytutu Krzewienia Sztuki. Po wystąpieniu Dołżyckiego wywiązała się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos artyści malarze i zaproszeni goście. Z uwagi na późną porę dyskusję przerwano, by umożliwić gościom zwiedzenie wystawy, a jej dalszy ciąg i ukonstytuowanie się samego Towarzystwa

²³⁴ Tamże.

²³⁵ Tamże.

²³⁶ *Zaproszenie [...] na otwarcie wystawy grafiki i rzeźb-grotesek Stanisława Raczyńskiego – Laureata Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie..., Instytut Krzewienia Sztuki w Poznaniu, 18 XI–4 XII 1933.*

²³⁷ J. Mulczyński, *Wystawy sztuki współczesnej w Poznaniu...*, dz. cyt.

²³⁸ Tamże.

²³⁹ Tamże.

²⁴⁰ Tamże.

²⁴¹ J. Mroziński, *Szkice architektoniczne w IKS-ie*, „Kurier Poznański” R. 29, nr 43, 28 I 1934, s. 10.



Przyjaciół IKS-u przełożone zostało na 25 lutego 1934 r.²⁴². I tak się rzeczywiście stało: w tym dniu dokończono dyskusję z poprzedniego tygodnia i odbyło się zebranie w sprawie ukonstytuowania Towarzystwa Przyjaciół IKS-u²⁴³.

Jak wspominałem wcześniej, wystawy organizowano jednocześnie w dużej sali ekspozycyjnej i w „salonie żółtym”. Tak było w przypadku wspólnej prezentacji Tytusa Czyżewskiego, Hipolita Polańskiego i Kazimierza Tomorowicza²⁴⁴ oraz Władysława Lama, przy czym ten ostatni wystawiał drzeworyty w „salonie żółtym”. Wystawa ta – pisał Jan Mroziński – „zapoznaje nas z nowymi zjawiskami malarskimi, które od pewnego czasu zaczynają wkraczać zdecydowanie w nasz ruch artystyczny”²⁴⁵. Dużą popularnością cieszył się też cykl *Don Kichota* Władysława Lama, przy którym widniała kartka „78 razy sprzedany”²⁴⁶. Kontynuacją poprzedniej zbiorowej wystawy był pokaz prac dwojga młodych artystów, Stanisława Grabowskiego²⁴⁷ i Anny Studzińskiej, która prezentowała w „salonie żółtym” akwarele i drzeworyty²⁴⁸. O tym pierwszym pisał Jan Mroziński: „Grabowski jest modernistą, wychowanym na najnowszych kierunkach malarstwa francuskiego. Widoczne są u niego wpływy takich mistrzów jak Dorain [Derain], Vlaminck, Utrillo, a przedewszystkiem Raul Duffy [Dufy], tu i ówdzie odnaleźć też można podobieństwa

Wystawa prac Tytusa Czyżewskiego, Władysława Lama, Hipolita Polańskiego i Kazimierza Tomorowicza w salonie Instytutu Krzewienia Sztuki w Poznaniu; siedzą od lewej: Polański, Konopińska, Jan Mroziński i Tomorowicz, 1934, ze zb. NAC

²⁴² (mz.), *Z plastyki. Ma powstać w Poznaniu Towarzystwo Przyjaciół I. K. S.*, „Dziennik Poznański” R. 76, nr 43, 22 II 1934, s. 3.

²⁴³ *Najbliższe wspaniałe atrakcje I.K.S.-u.*, „Dziennik Poznański” R. 76, nr 44, 23 II 1934, s. 3; (mz.), *Poranki dyskusyjne w IKS-ie*, „Dziennik Poznański” R. 76, nr 56, 9 III 1934, s. 3.

²⁴⁴ *Wystawa prac Tytusa Czyżewskiego, Hipolita Polańskiego, Kazimierza Tomorowicza, Instytut Krzewienia Sztuki w Poznaniu*, 15 II 1934, katalog, wstęp: T. Czyżewski, Warszawa.

²⁴⁵ J. Mroziński, *Akwarele, gwasze i rysunki w I.K.S.-ie*, „Kurier Poznański” R. 29, nr 89, 25 II 1934, s. 10.

²⁴⁶ W. Dalbor, *Wystawa obrazów w I.K.S.-ie. Polański – Tomorowicz – Czyżewski – Lam*, „Dziennik Poznański” R. 76, nr 50, 2 III 1934, s. 3.

²⁴⁷ J. Mulczyński, *Wystawy sztuki współczesnej w Poznaniu...*, dz. cyt.

²⁴⁸ Tamże.



Wystawa prac Władysława Roguskiego, Wawrzyńca Kaima, Anieli Hahnowej i Henryki Izydorkówny w salonie Instytutu Krzewienia Sztuki w Poznaniu; artyści na swojej wystawie od lewej: Hahnowa, Kaim, Izydorkówna i Roguski, 1934, ze zb. NAC

do włoskiego surrealisty Chirico²⁴⁹. Ponadto w tym samym czasie wystawiali: m.in. krakowska grupa „Zwornik” oraz Henryk Smółko, który prezentował akwarele w „salonie żółtym”²⁵⁰; Jan Marcin Szancer²⁵¹ oraz Ludwik Tyrowicz w „salonie żółtym”²⁵², a także „jeden z najwybitniejszych polskich modernistów”²⁵³ Wacław Wąsowicz oraz Henryk Czaman, który równocześnie w „salonie żółtym” wystawiał akwarele, tempere, rysunki i linoryty. W dużej („podwórzowej”) sali miał też miejsce salon jesienny, podczas gdy w „salonie żółtym” odbywała się wystawa akwarel i malarstwa na szkle Jana Szostaka-Gąsienicy. W salonie jesiennym „spotykamy – relacjonował Witold Dalbor – grupę modernistów poznańskich, znanych już dość dobrze, jak W. [Wacława] Taranczewskiego, Tytusa Czyżewskiego, Tadeusza [Piotra] Potworowskiego, obok [Władysława] Lama i [Józefa] Krzyżańskiego, oraz gości: Janusza Strzaleckiego i Zbigniewa Pronaszkę”²⁵⁴.

Inną formą prezentacji były niezależne wystawy zbiorowe lub indywidualne w dużej sali IKS-u. Różne dyscypliny sztuki reprezentowali tam na wystawie zbiorowej: Władysław Roguski – obrazy olejne, Wawrzyńiec Kaim – rzeźby oraz Aniela Hahnowa i Henryka Izydorkówna – kilimy²⁵⁵. Później odbyła się wystawa zbiorowa Marii Zabłockiej, Ireny Rejewskiej-Obrembiny i Stanisława Ostoi-Chrostowskiego²⁵⁶ oraz dwie prezentacje

²⁴⁹ J. Mroziński, *Wystawa Stanisława Grabowskiego w IKS-ie*, „Kurier Poznański” R. 29, nr 125, 18 III 1934, s. 10.

²⁵⁰ J. Mulczyński, *Wystawy sztuki współczesnej w Poznaniu...*, dz. cyt.

²⁵¹ *Wystawa Jana Szancera... IKS uprzejmie zawiadamia J. W. P. o otwarciu wystawy Jana Szancera dnia 11. listopada 1934 r.*, Poznań [zaproszenie].

²⁵² J. Mulczyński, *Wystawy sztuki współczesnej w Poznaniu...*, dz. cyt.

²⁵³ J. Mroziński, *Poznajemy wybitnego plastyka-modernistę*, „Kurier Poznański” R. 29, nr 571, 16 XII 1934, s. 8.

²⁵⁴ W. Dalbor, *Salon jesienny w I.K.S-ie oraz wystawa prac Władysława Lama*, „Dziennik Poznański” R. 76, nr 209, 13 IX 1934, s. 2.

²⁵⁵ J. Mulczyński, *Wystawy sztuki współczesnej w Poznaniu...*, dz. cyt.

²⁵⁶ Tamże.